

KJJK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III	Klass: 7. kl Tundide arv nädalas: 3 t
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused)	
<p>Eesti keele valdamine kõnes ja kirjas on eeldus selleks, et eesti kool saaks seista rahvuse ja kultuuri säilimise ja arengu eest.</p> <p>Eesti keele õpetusega taotletakse õpilaste mõtestatud keelekasutust ja keskendutakse praktilise keeleoskuse kujunemisele. Emakeele õpetamine toetub lapse kõnes juba olemas olevate keelestruktuuride teadvustamisele.</p> <p>Ainesisu ülesehitus lähtub keeleteemadest, kuid peab ühevõrra tähtsaks nii sõna-, lause- kui ka tekstitasandit. Tekstiõpetust käsitatakse kui keeleõpetuse lahutamatu osa, mis keskendub võrdselt tekstiloomele ja teksti mõistmisele.</p> <p>Õpetamisel taotletakse funktsionaalse kirjaoskuse omandamist. Loetakse eakohaseid metatekste, mis käsitlevad eelkõige eesti keele alast teavet. Õpitakse kasutama erinevaid lugemisstrateegiaid, mis toetavad tekstist arusaamist.</p> <p>Ainekavas on järgitud teadmiste-oskuste omandamise kindluse põhimõtet. Et oskused saaksid kinnistuda, on õppimises oluline koht kordamisel. Hea emakeeleoskuse saavutamise nimel on otstarbekas kõikide õpitavate teemade juures silmas pidada järgmisi aspekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● mõtlemis- ja väljendusoskuse arendamine; ● tähenduse mõistmine ja keeletunnetuse arendamine; ● sõnavara laiendamine, sõnaliikide tundmaõppimine; ● ortoeepia ja ortograafia kinnistamine; ● lausete moodustamine ja tekstiloomine; ● eesti keele sõnaraamatute, teatmeteoste ja õpikute kasutamine nii füüsilisel kujul kui ka veebis. 	
Õpitulemused (sh üldpädevused)	Õppesisu

Õpilane oskab:

- kirjutada sulghäälikuid vältevahelduslike tegusõnade eri vormides (*õppida:õpin, rääkida:räägin*);

Pöörd- ja muutumatud sõnad**Ortograafia:**

- käskiva kõneviisi ja lihtmineviku õigekiri (*andke, andsin*);

- märkida õigesti sulghäälikut helitu hääliku kõrval lihtminevikus ja käskiva kõneviisi vormides (*andsin, andke, kiitsin, kiitke*) ning 3. silbi alguskluusiili (*kirjutatakse, õmmeldud*);
- kirjutada veatult *a*-tunnuselist *da*-tegevusnime, umbisikulise tegumoe olevikku ning tegijanime (*käia, käiakse, käija*);
- kirjutada kokku või lahku liit-, ühend- ja väljendtegevsõnu;
- kirjutada kaassõna käändsõnast lahku; • eesmärgile vastavalt kasutada tegevsõnu erinevates vormides (pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood, kõneliik);
- jutustamisel kasutada erinevaid aegu ja kõneviise;
- muuta isikuline tekst umbisikuliseks ja vastupidi;
- muuta jaatavas kõnes olev tekst eitavaks ja vastupidi;
  - õigesti hääldada vältevahelduslike pöörsõnade nõrga ja tugeva astme vorme; • kontrollida “Eesti keele sõnaraamatust” sõna tähendust, õigekirja, hääldust ja vormimoodustust;
- leida sünonüüme sagedamini esinevatele pöörd- ja määrsõnadele;
- põhjendada lühidalt oma arvamust;
- kasutada jutustavas kirjandis erinevaid aegu, kõneviise, tegumode;
  - määratleda, millised on ajakirjanduslikud tekstid ja nende kasutusvõimalused;
- määratleda meediatekstide üldisi žanritunnuseid.

Üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

- austab vaimseid ja kultuuriväärtusi (keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust,

- tegevsõnade (liit-, ühend- ja väljendverbide) kokku- ja lahkukirjutamine;
- muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Pöörsõna:

- pöörsõna mõiste ja kasutamine, tegevuse väljendamise võimalusi eri vormide abil.

Tegevsõna vormistik:

- tegevsõna pöördelised vormid;
- arv ja pööre;
- pöördvormide kasutamine erinevates tekstides;
- aluse ja öeldise ühildumine;
- ajad - olevik ja minevik (liht-, täis- ja enneminevik), tuleviku väljendamise võimalusi eesti keeles. Aegade kasutamine jutustuses;
- kõneviisid (kindel, tingiv, käskiv, kaudne); • kõneviisi valik olenevalt väljenduse eesmärgist ja stiililisest taotlusest (*anna! – kas sa annaksid?*);
- tegumood (isikuline ja umbisikuline)
- tegumoodide tähendus ja kasutamine; • aluseta lause;
- jaatav ja eitav kõne;
- kõneliigi õigekeelsus ja kasutamisevõimalusi; • tegevsõna käändelised vormid;
- tegevusnimed;
- oleviku ja mineviku kesksõnad;
- käändeliste vormide tähendus ja otstarve tekstis;
- tegevsõna tüvi, tunnus, pöördelõpp;
- astmevaheldus pöörsõnades (välte- ja laadivaheldus, nõrk ja tugev aste);
- tegevsõna põhivormid;
- pööramine eeskujusõna järgi;
- veakriitilisi tegevsõnu ja vorme;
- II ja III vältes sõnade õige hääldamine; • sõnaraamatute kasutamine tegevsõna vormide kontrollimiseks;

<p>keeleskust kui inimese identiteedi olulist osa);</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● võõrtepusõnade tähendus ja õigekiri, nende leidmine sõnaraamatutest; ● võõrsõna asendamine omasõnaga; ● tepusõnade tuletamine liidete abil;
---	---

- väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning arendab teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse;
- kasutab sündmuste, nähtuste või seisukohtade erinevate tahkude väljatoomisel rollimängu, dramatiseeringut, diskussiooni, väitlust, intervjuud vms;
- tähtsustab kirjalike tööde korrektset vormistamist nii paber kandjal kui ka arvutis.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

- on haaratud klassivestlustesse, paaris- ja rühmatöösse;
- kuulab eesmärgistatult kaasõpilasi ja õpetajat;
- tegutseb kuuldu põhjal, annab kuuldule hinnanguid;
- arendab suulist vestlust ja avaldab arvamust;
- peab kinni rühmasisestest kokkulepetest ja käitumismallidest.

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- analüüsib ja kirjeldab ennast ja teisi, annab edasi enesekohast informatsiooni (omadusi, tundeid, mõtteid, võimeid, käitumist);
- kujutab sündmusi ja tegelasi skemaatiliselt, kasutades diskussioonivõrku, loo kaardistamist, sündmuspaiga skeemi, Venni diagrammi vms;
- lööb kaasa töös aktiivõppemeetoditega (rollimäng, dramatiseering, väitlus, suunatud diskussioon jms).

Õpipädevus

Õpilane:

- kaardistab ideid ja kavastab teksti;
- arendab protsesskirjutamise oskust;
- kasutab erinevaid kuulamis- ja lugemisstrateegiaid, nt kaaslaste jutu

- sõna tähenduse seos liitega;
- liit-, ühend- ja väljendverb;
- keele kujundlikkus, väljendverbide kasutamise stiililine korrektsus;
- tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine;
- öeldise paiknemine lauses;
- sõnajärg lauses;
- aluse ja öeldise seos.

Muutumatud sõnad:

- määrsõnad (iseseisvad ja abimäärsõnad);
- määrsõnaliited;
- määrsõnade tähendused ja kasutamine;
- kaassõnad, nende funktsioon ja kasutamine lauses;
- määrsõnade ja kaassõnade eristamine;
- muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine;
- sidesõnad, ühendsidesõnad;
- sidesõnade funktsioon ja kasutamine lauses;
- koma tarvitamine sidesõna ees;
- hüüdsõnade funktsioonid ja õigekiri;
- hüüdsõna kasutamine ja kirjavahemärgid;
- sõnastuse mitmekesistamine (sünonüümide ja antonüümide kasutamine, paronüümid ja homonüümid).

Kirjeldus:

- tegevuse ja protsessi kirjeldamine;
- juhendite koostamine, tegusõna eri vormide kasutamine juhendites;
- sõnastuse täpsus.

Jutustus:

- ajalise järgnevuse muutmine;
- ajavormide teadlik vaheldamine vaatlushetkest lähtudes;
- kaudne jutustamine;
- fantaasial põhinev jutt.

Arutlus:

- isikliku seisukoha kujundamine käsitletavas probleemis, selle põhjendamine ja kaitsmine;
- arvamus raamatu ja kaasõpilase kirjandi

<p>reflekteerimine, kõneleja märguannete tähelepanemine (olulise rõhutamine, näoilmed, žestid), kujutluspiltide loomine (seosed varem kogetuga, antud tegelaste vahel, sündmuspaigates jms);</p>	<p>kohta.</p>
--	---------------

- teeb märkmeid eesmärgipäraselt (kaart, plaan, joonis, sõnapilv, ajatelg, nimekiri) ja rühmitab infot (tabel, märksõnaskeem vms);
- planeerib efektiivselt oma aega ning püstitab realistlikke eesmäärke.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilane:

- arendab teabetekstide abil oskust lugeda teabegraafikat;
- koostab teksti põhjal ajatelge, märksõnaskeemi, mõistekaarti, Venni diagrammi, mandalat jms;
- valib info rühmitamiseks, seoste loomiseks ja üldistamiseks sobivad mudelid;
- teeb skeemide/ kirjutamismudelite järgi loetust kokkuvõtet, kirjeldab ja võrdleb sündmusi/ tegelasi nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- õpilane arutleb, põhjendab ja argumenteerib skeemide/ diagrammide põhjal loogiliselt; • kirjutab põhi- ja järgarve nii sõnade kui ka numbritega, loeb ning kääneb arvsõnu.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- koostab õppeaasta jooksul endale õpimapi; • aitab korraldada klassi- ja kooliüritusi.

Digipädevus

Õpilane:

- kasutab õppetöös moodsat riistvara (fotoaparaadid, nutitelefonid, tahvelarvutid, diktofonid, arvutid) ettekannete tegemiseks ja loovülesannete juures, nt teksti täiendamisel foto või videoga;
- kasutab kaasaegseid elektroonilisi infootsingutehnikaid;
- kasutab digitaalseid õigekeelsus- ja sõnavaraallikaid;

Kirjutamisprotsess:

- kirjandi eeltöö;
- kirjandi sisu, kompositsiooni ja stiili viimistlemise põhialused;
- sõnastusvigade ennetamine (tegusõnade sünonüümika, kirjakeele ja slängi kasutamine).

Meediatekstid

Uudis:

- ajakirjandusžanrid;
- uudise ülesehitus;
- fakti ja arvamuse eristamine;
- uudisväärtus;
- meediakriitiline lugemine.

Reportaaž:

- tunnused, eripära;
- võõrsõnad;
- meeolelu.

Intervjuu:

- ülesehitus ja kavandamine;
- teabekeskkond;
- väärtused ja kõlblus;
- vestlusoskus.

- koostab ja toimetab tekste tekstitöötlusprogrammides, nt Google Drive'is.

Põhimõisted:

pöördsõna, tegusõna pöördelised vormid, arv ja pööre, olevik ja minevik (liht-, täis- ja enneminevik), kindel, tingiv, käskiv, kaudne kõneviis, isikuline ja umbisikuline tegumood, tegusõna käändelised vormid, tegevusnimed, oleviku ja mineviku kesksõnad, tegusõna põhivormid, liit-, ühend- ja väljendverb, muutumatud sõnad, määrsõna, kaassõna, sidesõna, ühendsidesõna, hüüdsõna, homonüüm, kompositsioon, stiil, kirjakeel, släng, arutus, uudis, reportaaž, intervjuu.

Praktilised tööd ja lõiming kooliüritustega/õppeainetega

Tänu tekstipõhisele õpetamisviisile on võimalik eesti keelt lõimida **kõikide õppeainetega**. Enam kasutame võimalust lõimida kirjanduse, ühiskonna-, inimeseõpetuse ning ajalooa.

Kirjandus: ilukirjanduslike tekstide kasutamine funktsionaalse lugemise arendamiseks.

Ühiskonna- ja inimeseõpetus: saab arutleda ja arendada vestlust vastutuse ja eetika osas; võimalik on mängida läbi erinevaid rolle ja situatsioone, mis meedias või päriselus tekkinud konfliktide/kokkupõrgete tõttu aset võivad leida, ning arutleda, kuidas erinevad pooled end tunda võiksid; kuidas teha vahet tõesel ja vääril infol jne.

Ajalugu: ajaloo perioodi või -sündmuse kohta saab kirjutada kujuteldava uudise, reportaaži või intervjuu ajaloolist isikut. Saab lugeda intervjuud mõne kirjanikuga, mille abil sisse juhatada autori tekstide analüüs. Ajakirjanduslike tekstide ja olukordi analüüsides arenevad õpilases kultuuri- ja väärtuspädevus, samuti sotsiaalne- ja kodanikupädevus.

Lõiming kooliüritustega (arendab potentsiaalselt pea kõiki üldpädevusi, nt kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus):

- kadri- ja mardipäev
- jõulupidu
- eesti kirjanduse päev
- EV aastapäev
- emakeelepäev ja eesti keele nädal
- KIKO-klubi üritus
- etluskonkurss
- Cooli lehte artiklite kirjutamine
- kino ja teatri ühiskülastused

Teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega;
- suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; ● kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit;
- silbitab ja määrab silpide liike;

- kasutab õigekeelsusallikaid välte ja rõhu määramisel;
- kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära;
- selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt;
- selgitab pööretevahelisi seoseid;
- kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt;
- meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid;
- kasutab tekstisidususe võtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstides.